

INFO LGOG KRING HORST,

vijfde jaargang, nummer 13, 15 september 1995.

Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Horst.

INFO LGOG KRING HORST verschijnt tweemaal per jaar: in maart en september. Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus.

Redactieadres: Venloseweg 48, 5961 JD Horst, telefoon (077) 398 1431

INHOUD

Van de redactie	3
Programma 1995-1996	4
Excursie 23 september naar Antwerpen	6
Lezingen	10
Een toekomst voor een ruïne? Studiedag 9 september	15
Samenwerking met scholen, musea En heemkundeverenigingen	17
Verhalenwedstrijd voor de jeugd	19
Excursie Limburgs Museum te Venlo 29 oktober 1995	21
Excursie Willibrord-tentoonstelling 14 januari 1996	23
Razzia en deportatie in oktober 1944	24
G.M.H. Lenssen, Koffie van vijftig jaar en ouder	25
Heemkundeverenigingen	26
Overleg heemkundeverenigingen 27 maart 1995	27
Musea	29
Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Schatkamer Sint-Lambertuskerk Streekboerderijmuseum De Locht Koperslagersmuseum P. van der Beele Museum Bert Coppus Limburgs Museum	
G.F. Verheijen, Nieuwe publikaties	35

Van de redactie

Op 9 september bij gelegenheid van Open Monumentendag verscheen een extra-editie van *INFO LGOG Kring Horst* (nummer 12) geheel gewijd aan de ruïne van Huis Ter Horst. Samen met de commissie Open Monumentendag heeft LGOG Kring Horst en Sevenum op een drukbezochte studiemiddag de toekomst van de kasteelruïne aan de orde gesteld. Nu de Kasteelse Bossen worden opgeknapt, zou ook toekomst van de ruïne aan de orde dienen te komen. Deze extra uitgave ontvangen een aantal leden tegelijk met de reguliere uitgave. De redactie heeft de nummering laten doorlopen.

In de uitgave aan het begin van het seizoen is, zoals gebruikelijk, veel aandacht voor het programma. Op maandag 18 september, bij het afsluiten van deze introductie, was het aantal aanmeldingen voor de excursie naar Antwerpen op zaterdag 23 september de dertig gepasseerd, terwijl er op zaterdag 16 september slechts acht opgaven binnen waren. .. Zorg voor tijdige aanmelding!

LGOG Kring Horst en Sevenum bruist van activiteiten: meer lezingen, meer excursies en uitbreiding van werkzaamheden. Onder leiding van bestuurslid drs A.P.M. Gielen- van Bommel zijn contacten gelegd met de scholen, de musea en de heemkundeverenigingen in Horst en Sevenum. Het doel is samenwerking tussen verwante verenigingen en instellingen, maar vooral ook het wekken van belangstelling bij de jeugd. Uitgebreide informatie hierover staat in deze aflevering. De regionale musea blijven om onze aandacht vragen, zoals u kunt vaststellen in de rubriek *Musea*. In de rubriek *Nieuwe publikaties* worden een aantal recent verschenen uitgaven van regionaal belang besproken. Direct na de oorlog werden talrijke verenigingen (her-) opgericht die dit jaar hun 50-jarig bestaan vieren. Bij die gelegenheid verschenen publikaties passeren de revue.

In het voorbije halfjaar zijn twee leden van onze kring overleden: Mia Perrée-Houben en Frans van Lieshout. Zij zullen beiden in onze herinnering blijven voortleven.

We hopen dat u *INFO LGOG* weer met veel genoegen zult lezen.

Hermans-Cuppen G.F. Verheijen

PROGRAMMA 1995-1996

De lezingen worden - behalve de eerste en de laatste - gehouden in de grote zaal van Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 in Horst, telefoon zaal (077) 398 8343. Alle bijeenkomsten beginnen om 20.00 uur.

9 september: STUDIEDAG

Op zaterdag 9 september wordt 's middags van twee tot vijf uur een studiedag georganiseerd in het kader van Open Monumentendag, gewijd aan het onderwerp: *Huis ter Horst: een toekomst voor een ruïne?* Een extra-editie van *INFO LGOG* -hieraan gewijd- verscheen als nummer 12.

23 september: EXCURSIE

Najaarsexcursie op zaterdag 23 september naar Antwerpen. Op het programma staan een stadswandeling met bezoeken aan Het Steen en het Plantijn Moretus Museum, terwijl we 's middags de O.L.Vrouwekerk en het Rockoxshuis zullen bezoeken. Verdere gegevens staan op de bij dit programma gevoegde circulaire. Voor deelname aan deze excursie worden ook de leden van LGOG Kring Venray uitgenodigd.

25 september: LEZING (in Sevenum)

De heer P.W.A. Blankers uit Meijel houdt een dia-voordracht over *De Verheven Peel*, naar aanleiding van een studie over dit onderwerp van Werkgroep Behoud De Peel.

24 oktober: LEZING (op dinsdag)

De heer Dr. G. Nijsten uit Amsterdam zal onder de titel *Hofcultuur in Gelre* een voordracht houden.

29 oktober: EXCURSIE

Op zondag 23 oktober wordt een middagexcursie georganiseerd naar het Limburgs Museum te Venlo voor een bezoek met rondleiding aan de tentoonstelling *Bier! De geschiedenis van een volksdrank*.

20 november: LEZING

De heer Dr. G. Egelie uit Heel zal deze avond aandacht wijden aan *Een kwart eeuw Stichting Kruisen en Kapellen Horst*. Deze avond staat onder auspiciën van de jubilerende Horster stichting.

18 december: LEZING

De heer Drs. L.C.G. Gorissen uit Amsterdam zal een spreekbeurt houden over: *De Horster missionarissen Hoogers in China*.

14 januari: EXCURSIE

Bezoek aan Willibrord-tentoonstelling in het Catharijneconvent te Utrecht

22 januari: LEZING

De heer R. de la Haye, medewerker van het Rijksarchief Limburg te Maastricht, zal spreken over: *Historische cartografie in Limburg*.

26 februari: JAARVERGADERING EN LEZING

Na de 22e jaarvergadering zal de heer A.A.M. Warffemius uit Arnhem, bouwhistorisch medewerker van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Zeist, een dia-lezing verzorgen over *De verwoeste kerken in Noord-Limburg na W.O.II: restauratie of nieuwbouw? De Sint-Lambertuskerk te Horst als voorbeeld*. Een bijdrage van zijn hand over dit onderwerp verscheen in het Jaarboek 1995 van de RDMZ.

25 maart: LEZING (in Melderslo)

Mevrouw Drs. R(enate) van de Wijer uit 's-Hertogenbosch zal in het boederderijmuseum De Locht een spreekbeurt verzorgen over het onderwerp *Rijke oogst van schrale grond. Voorwerpen als bron voor geschiedenis*.

11 mei: EXCURSIE

Voorjaarsexcursie naar een nader te bepalen doel in Nederland.

Kleine excursies

Van tijd tot tijd wordt een middagexcursie georganiseerd. De leden ontvangen hiervan bericht middels een convocaat of bericht in de lokale media.

27 januari: Limburg Dag

Op zaterdag 27 januari wordt in het Limburgs Museum te Venlo op initiatief van LGOG een *Limburg Dag* gehouden, bedoeld als presentatie van en kennismaking met alle Limburgse geschiedkundige, heemkundige, archeologische en natuur-historische verenigingen.

Wintercursus: In de wintermaanden zal in de studiezaal van de Oudheidkamer een cursus archeologie worden georganiseerd, speciaal gericht op leden van Heemkundevereniging Sevenum en De Brede (Maasbree). De heer drs Jacob Schotten uit Venlo zal in een cursus van vijf lessen onderwerpen uit de archeologie van de streek behandelen.

U ontvangt hierover tijdig een circulaire.

Excursie naar Antwerpen op zaterdag 23 september 1995

Wij nodigen U allen, *leden van de kringen Horst en Venray*, uit om deel te nemen aan onze najaarsexcursie op zaterdag 23 september. In Antwerpen staat op het programma een stadswandeling met bezoek aan het Plantijn Moretus Museum, terwijl we 's middags de O.L.Vrouwekerk en het Rockoxshuis zullen bezoeken. Het zijn allemaal korte loopafstanden! Als bijlage bij deze convocatie en ook tijdens de reis ontvangt U toelichende informatie.

Het programma is als volgt:

7.00 uur: vertrek uit Venray vanaf Leunseweg, bushalte tegenover het politiebureau.

7.15 uur: vertrek uit Horst vanaf het parkeerterrein achter het gemeentehuis.

7.25 uur: vertrek uit Sevenum vanaf het Raadhuisplein.

9.30 uur: aankomst in Antwerpen. In Restaurant *Het Steen* zullen een kop koffie of thee met taart klaar staan.

10.00 uur: Onder leiding van gidsen maken we een stadswandeling, startpunt is Kaai 19, gevolgd door onder andere een bezoek aan het *Plantijn Moretus Museum*.

12.00 uur: Vrije tijd en gelegenheid voor de lunch in een van talrijke restaurant of op een terrasje.

13.15 uur: Bezoek aan de Onze-Lieve-Vrouwe kathedraal en aan de tentoonstelling:

Vlaanderen en Castilla y León. Op de drempel van Europa 15e-16e eeuw. Tweehonderd kunstvoorwerpen uit Spanje.

De schitterende catalogus bij de tentoonstelling kost BF 1000.

15.00 uur: Bezoek aan het *Rockoxshuis*.

15.45 uur: Wandeling naar de Markt, met onderweg naar keuze een bezoek aan *Sint-Carolus Borremeuskerk*.

16.00 uur: Vrije tijd.

17.00 uur: Vertrek vanaf de Markt of de parkeerplaats bij Het Steen.

19.00 uur: Diner in Restaurant *De Poort van Limburg* te Weert. Wij kozen voor u het volgende drie-gangen-menu: soep, gesneden karbonade met diverse groenten en appelmoes en tenslotte roomijs met slagroom.

20.30 uur: Vertrek naar huis. Verwachte thuiskomst: 21.10 uur te Sevenum,

21.15 uur te Horst en 21.30 uur te Venray.

We hopen evenals voorgaande jaren op de laatste zomertijddag even na het invallen van de duisternis thuis te zijn.

De kosten voor deze najaarsreis bedragen **f 75,-** (niet-leden f 85,-). Hierin zijn inbegrepen: bus, koffie met gebak en diner, rondleidingen en entrees. Opgave vóór maandag 18 september bij de secretaris, telefonisch of schriftelijk. Gelijktijdige betaling op bankrekening **12 36 06 462** van LGOG Kring Horst (of: Postbankrekening 104 93 69 ten name van: Rabobank Maashorst te Horst, onder 'Mededelingen' vermelden: t.g.v. rekening 1236 06 462 van: LGOG Kring Horst).

Museum Plantin-Moretus

Het Museum Plantin Moretus aan de Vrijdagmarkt heeft een gevel in 18de-eeuwse Lodewijk XV stijl. Het is één der fraaiste en best bewaarde particuliere woningen uit de renaissance-tijd. Prachtige kamers en salons met stijlmeubelen, wandtapijten en kunstvoorwerpen geven een beeld van de schitterende wooncultuur van de Antwerpse burgerij in de 16de, 17de en 18de eeuw. Het museum dankt zijn wereldfaam vooral aan de uniek bewaard gebleven drukkerij, lettergieterij, correctorskamer, boekwinkel en de typografische collectie van de belangrijkste drukker van de 16de eeuwse Nederlanden, Christoffel Plantijn (1520-1589) en zijn navolgers de Moretus-ten. De laatste drukker, Johannes Hycinthe Moretus, verkocht in 1876 het pand met de kostbare inventaris aan de stad Antwerpen. Al in 1877 werd het pand geopend als museum. De eerste conservator was Max Rooses. De verzameling omvat voor 90 procent drie eeuwen Plantijn- en Moretus-drukken, verder een verzameling Antwerpse drukken en een keur van werken van niet-Antwerpse drukkers. Er zijn in een drietal bibliotheken ongeveer 30.000 banden ondergebracht. Een pronkstuk is de enige 36-regelige Gutenbergbijbel die België bezit.

Het museum is zeer belangrijk voor de studie van de geschiedenis van het boek.

De collectie omvat ook een 150-tal schilderijen van Vlaamse meesters, waaronder achttien van Rubens.

Onze-Lieve-Vrouwekathedraal

Deze kathedraal aan de Handschoenmarkt is de grootste gotische kerk van de Nederlanden en haar 123 meter hoge toren de meest bekende. De tweede grote toren werd nooit voltooid. De oorsprong van de kerk was een kleine kapel uit de 9de eeuw. De huidige kathedraal werd gebouwd tussen 1352 en 1521. In 1566 leed de kerk onder de beeldenstorm. De muren werden in die tijd wit geschilderd. In de 17de eeuw kreeg de kerk een barokinterieur. In 1965 begon men met een intussen voltooide restauratie. Pronkstukken zijn werken van P.P. Rubens: de kruisoprichting (1610), de kruisafneming (1614) en de Maria ten Hemelopneming (1626). Er zijn mooie gebrandschilderde ramen, onder andere van de glazenier Nicolaas Rombouts uit het begin van de 16de eeuw.

Van 16 september tot 10 december is er in de kerk een spectaculaire tentoonstelling van kunstschaten uit Spaans bezit te zien, onder de titel *Vlaanderen en Castilla y León. Op de drempel van Europa*. In kathedralen, kerken en kloosters van Castilla y León, het oude Spaanse kernland,

worden talloze kunstschaten uit de 15de en 16de eeuw bewaard. Veel ervan zijn van Vlaamse oorsprong, of getuigen van een stuk gemeenschappelijke geschiedenis (onder andere de Tachtigjarige Oorlog). In Antwerpen worden deze waardevolle meesterwerken voor de eerste keer samengebracht. Zij illustreren de fascinerende geschiedenis van twee volkeren die - elk met een zeer verschillend verleden - lotgenoten werden in een Europa in wording en deelgenoten van een nieuwe visie op de mens.

Rockoxhuis

Het Rockoxhuis in de Keizerstraat is de gerestaureerde 17de eeuwse patriciërswooning van Nicolaas Rockox (1560-1640). Hij was burgemeester van Antwerpen, kunstverzamelaar, mecenas en vriend van Pieter Paul Rubens. Na zijn dood raakte zijn bezit verspreid. Het jonge museum (1978) geeft een reconstructie van de 17de eeuwse kunst en wooncultuur van Antwerpen, onder andere aan de hand van de boedelinventaris opgemaakt na het overlijden van Nicolaas Rockox. In de prachtige woning toont het museum nu een mooie verzameling Vlaamse kunst uit de 16de en 17de eeuw: schilderijen, meubelen, tapijten en voorwerpen.

Heel bijzonder is een vroeg-17de-eeuws Virginaal van Cornelis Hagaerts, een Antwerpse muziekinstrumenten-maker en schrijnwerker. Het virginaal is nog bespeelbaar. Interessant is een kopie van het schilderij 'Spreekwoorden' van Pieter Bruegel, gemaakt door diens zoon, Pieter II Bruegel.

Een diaklankbeeld, geprojecteerd op drie schermen, biedt een beknopt maar veelomvattend overzicht van de eeuw waarin Nicolaas Rockox leefde. Zowel op sociaal-economisch als op religieus gebied staat die periode in onze geschiedenis geboekstaafd als een 'beroerlycke tijd': de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Nicolaas Rockox leefde in de tijd waarvan ook de tentoonstelling 'Vlaanderen en Castilië' en het Museum Plantin-Moretus een beeld trachten te geven.

LEZINGEN 1995-1996

De lezingen worden gehouden in Restaurant De Oude Lind te Horst (04709-88343) en Cultureel Centrum De Wingerd te Sevenum (04767-1264). Aanvang 20.00 uur.

25 september: De verheven Peel

De heer P. Blankers van Werkgroep Behoud de Peel verzorgt een voorlichtingsavond over de toekomst van de Peel.

Eeuwenlang zijn de woeste gronden van de Peel ontveend en ontgonnen; pas toen bijna alles in cultuur was gebracht, realiseerde men zich dat het ook heel zinnig was om een deel ervan te behouden als natuurgebied. Nu zo'n reservaat er is, is de Werkgroep Behoud de Peel toch niet afgewerkt. Een bordje *Reservaat* erbij is niet genoeg; het landschap, de planten en dieren moeten ook beschermd worden tegen allerlei bedreigingen van buiten af zoals vervuiling en verdroging.

Die bescherming moet liefst zo worden geregeld dat deze waardevolle natuurgebieden 'vanzelf' in stand kunnen blijven. Er moet voor worden gezorgd dat ze zo weinig mogelijk last hebben van de omgeving en dat de omgeving alleen maar plezier heeft van het natuurgebied. Alleen dan kun je verwachten dat de peelreservaten ook in de verre toekomst hun grote waarde zullen blijven behouden.

De Werkgroep Behoud de Peel heeft voor het gebied van de Deurnese Peel en Mariapeel onderzocht hoe zo'n werkelijk afdoende bescherming kan worden gerealiseerd. Op een folder met kaartje wordt een globaal beeld gegeven van dit lange-termijn-plan, genaamd *De Verheven Peel*.

De realisering van dit plan is heel goed mogelijk, omdat ook de overheid streeft naar de vorming van grote, duurzame natuurgebieden en daar ook geld voor beschikbaar heeft. Omdat een dergelijk beschermingsplan alleen kan slagen als ook de bewoners en de grondgebruikers uit de omgeving er enthousiast voor zijn, wil de werkgroep haar plannen graag voorleggen en bespreken met alle streekbewoners.

De stichting Doen van de Nationale Postcode Loterij ziet ook erg veel in dit plan en heeft daarom aan de werkgroep een bijdrage verleend om er meer bekendheid aan te geven.

Daarom heeft de werkgroep een dia-serie en ander voorlichtingsmateriaal samengesteld waarmee ze deze plannen zo duidelijk mogelijk willen presenteren. Aan alle grote en kleine groepen in de regio biedt de groep komende maanden de gelegenheid voor een voorlichtingsbijeenkomst, waarbij getoond kan worden hoe mooi en waardevol de natuurgebieden in

de Peel zijn en op welke manier deze waarden volgens Werkgroep Behoud de Peel het best beschermd kunnen worden.

24 oktober:

Middeleeuwse hofcultuur en residentievorming in het hertogdom Gelre

Onder deze titel houdt de heer Dr G. Nijsten uit Amsterdam een lezing. De culturele geschiedenis van het oude hertogdom Gelre is -in tegenstelling tot de politieke geschiedenis- lange tijd onbekend gebleven. Het bestaan van een hof werd weliswaar aangenomen, maar hoe een dergelijk hof er uit had gezien en hoe het had gefunctioneerd, bleef in het duister. In mijn onderzoek heb ik gepoogd licht te werpen op dit onderdeel van de Gelderse geschiedenis. De Gelderse hertogen bleken het middelpunt te zijn van een groot en -bij tijd en wijle- schitterend hof dat kon wedijveren met andere (middelgrote) hoven in Europa. In het eerste deel van de voordracht zal ik ingaan op de omvang en het functioneren van het hof en op de cultuur die er gestalte kreeg.

De hertog en zijn hof leidden lange tijd een mobiel bestaan. Pas in de vijftiende eeuw kwam hieraan langzamerhand een einde. De vorst, de vorstin en hun beider hof verkozen stedelijke woonplaatsen boven kastelen. Stadsbesturen van verschillende steden zagen de voordelen in van een vorstelijke verblijfplaats en beijverden zich om de vorst en de vorstin naar hun stad te halen. Op den duur zou de hertog de voorkeur geven aan Arnhem. Het proces van residentievorming en de vraag waarom Arnhem werd verkozen boven andere kandidaat-steden bepalen de inhoud van het tweede deel van de voordracht.

Uiteindelijk hoop ik duidelijk te maken dat de politieke en de culturele geschiedenis niet naast elkaar bestaan, maar nauw met elkaar verweven zijn. De opkomst van Arnhem als residentie is hiervan een sprekend voorbeeld.

20 november:

Van Pontius naar Pilatus. Lezing bij 25-jarig bestaan Stichting Kruisen en Kapellen te Horst

Pater Dr G. Egelie verzorgt een feestelijke lezing. Bij de viering van een zilveren jubileum even stilstaan bij wat er sinds de oprichting tot stand is gebracht. Zeker nu het een Stichting betreft, waarvan de invloed niet tot Horst beperkt bleef. Voor en na kwamen immers belangstellenden uit de provincie er hun licht opsteken. Naar het 'Horster model' zijn sinds de jaren '70 overal in Limburg plaatselijke en regionale stichtingen ontstaan.

Bij gelegenheid van het jubileum dan een lezing mogen verzorgen is geen eenvoudige opgave. Niet alleen vanwege de uitgebreidheid van het aandachtsveld. Het gaat immers over 'Behoud en beheer van veldkruisen en -kapellen in Noord-Limburg'. Bovendien verschenen voor en na meerdere publikaties, gewijd aan de geschiedenis van de kleine monumentjes van vroomheid in dit deel van de provincie.

Al moet nog veel worden opgehelderd wat nu nog ondoorzichtig is, toch doen we er beter aan deze avond in gedachten het veld in te trekken. Volgen de wandelaar die, op tocht door Noord-Limburg, een moment stilstaat bij een wegwijk, veldkapel of grafteken op het kerkhof. Kijken aan de hand van dia's over zijn of haar schouders mee. Luisteren naar herinneringen aan wat elders in de provincie al opviel of aan de andere kant van de grens. Zonder dat we gaande de weg het gevoel krijgen van Pontius naar Pilatus te worden gestuurd.

18 december: Missionarissen Hoogers uit Horst

De heer Drs L. Gorissen uit Amsterdam heeft over dit onderwerp een afstudeerscriptie geschreven. Naast een artikel voor deel 5 van Horster Historiën, zal hij in Horst een lezing komen houden. Frans en Jozef Hoogers waren tweelingbroers en beiden eind vorige eeuw en in de eerste helft van deze eeuw als missionaris werkzaam in China. Ze zouden er blijven tot hun dood. Het aantal bekeringen was gering en de eenzaamheid groot. Uit hun bewaard gebleven brieven kunnen we ons een beeld vormen van hun leven. Van 1891 tot 1919 zagen de twee broers elkaar niet, zo ver woonden ze van elkaar! Bij hun ontmoeting in 1919 na bijna dertig jaar herkenden ze elkaar niet eens meer direct. Jozef schreef: "Wij zijn dan ene veertien dagen bij elkander geweest, we hadden natuurlijk veel te vertellen..". Frans overleed in 1937 en Jozef in 1945.

22 januari: Historische cartografie in Limburg

Op deze avond zal de heer Dr R. de la Haye uit Maastricht spreken over het onderwerp: Historische cartografie in Limburg.

Wie heden een topografische kaart of een wegenkaart gebruikt, kan zich moeilijk voorstellen welk een lange voorgeschiedenis een dergelijke kaart heeft.

Uiteraard is het in Limburg weer erg gecompliceerd... De eerste kaart waarop onze provincie als één geheel, op uniforme wijze van Mook tot Vaals, werd getekend dateert slechts uit 1849! Evenals de geschiedenis van Limburg zelf, is geschiedenis van de cartografie in Limburg zeer versnipperd. In de lezing zal aandacht geschonken worden aan grote karteringsprojecten, zoals die van Van Deventer, Ferraris en Tranchot, maar tevens aan oude plaatselijke kaarten: pre- kadastrale kaarten, proceskaarten en civieltechnische kaarten en plattegronden. Ook de tekenaar van deze laatste categorie kaarten, de landmeter komt ter sprake. De lezing zal waar mogelijk worden geïllustreerd met voorbeelden van cartografie van Horst en Sevenum.

26 februari:

De verwoeste kerken in Noord-Limburg na WO II: restauratie of nieuwbouw? De Sint-Lambertuskerk te Horst als voorbeeld.

Na de twee-en-twintigste jaarvergadering zal de heer L. Warffemius uit Arnhem een lezing houden.

De bouw, verwoesting en herbouw van enige kerken in Noord-Limburg waarbij de Lambertuskerk van Horst als voorbeeld is genomen.

De aanleiding tot een studie over de verdwenen St. Lambertuskerk van Horst was het verzoek een artikel te schrijven voor het Jaarboek 1995 van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg over de noodzaak van verdere sloop van drie verwoeste kerken in Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Horst was voor de provincie Limburg een willekeurige greep maar vindt misschien zijn oorzaak in de geweldige indruk die de majestueuze kerk op hem maakte toen hij haar kort na de ingebruikname als 13-jarige jongen bezocht.

Na de bevrijding van het land kon pas de balans van de schade die de verwoesting golf in het Noordlimburgse land had aangericht, worden opgemaakt.

In vrijwel alle dorpen bliezen de Duitsers bij hun aftocht de torens op. Zij

plaatsten de springstof altijd op zo'n wijze dat de kerken zelf ook grotendeels verwoest werden, zoals dit uiteindelijk ook in Horst gebeurde. Veel kerken hadden, zij het met veel moeite, herbouwd kunnen worden. Maar meestal waren zij reeds lang te klein of te onpraktisch en was men blij dat men met een schone lei kon beginnen. Helaas is er toen nog veel onnodig verloren gegaan. Na de sloop van kerken was er voldoende gelegenheid om archeologisch onderzoek te doen naar voorgangers van deze gebouwen. Dit gebeurde ook in Horst, zij het niet zo grondig als b.v. in Grubbenvorst. Toch is er voldoende tevoorschijn gekomen om op een verantwoorde wijze de bouwgeschiedenis van de Horster kerk weer te geven.

Voordat men met de bouw van de nieuwe kerk kon beginnen, moest er nog heel wat water door de Maas stromen: de plaatsbepaling van de nieuwe kerk, de keuze van de architect en de bouwplannen vergden nog enige jaren. Bovendien had men in Horst geen haast, want men bezat de meest luxueuze noodkerk van Nederland, de markthal.

Op maandag 26 februari 1996 hoop de heer Warffemius iets over de bouwgeschiedenis van de oude en de bouw van de nieuwe kerk te kunnen vertellen. En dat nog wel in het hol van de leeuw!

25 maart: Rijke oogst van schrale grond. Voorwerpen als bron voor geschiedenis

Een lezing door Drs Renate van de Wijer uit Den Bosch die waarschijnlijk zal worden gehouden in museum De Locht. Besprekingen zijn nog niet geheel afgerond. Van de Wijer was een van de inrichters van de gelijknamige tentoonstelling enkele jaren geleden in het Noordbrabants Museum in Den Bosch. De prachtige catalogus die toen verscheen, is nog verkrijgbaar in het museum.

EEN TOEKOMST VOOR EEN RUÏNE?

Studiedag 9 september 1995

De Kring Horst-Sevenum van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG) heeft dit jaar samen met de commissie Open Monumentendag van de Gemeente Horst een speciale studiedag georganiseerd, gewijd aan de toekomst van de Horster kasteelruïne.

Één dag in het jaar, met Open Monumentendag, vinden rondleidingen op de ruïne plaats. Dit jaar bleef de poort gesloten...

Het programma van de studiemiddag was als volgt:

* forumleiding: drs J.M.W.C. Schatorjé

* inleidingen (20 tot 30 minuten per inleider):

- Prof Dr P. Nissen:

De betekenis van het verleden voor het heden.

- Drs W. Hupperetz:

Kastelen als historisch relict. De ruïne van Huis Horst in het bijzonder.

- Drs M. Kuipers-Verbuijs:

Heeft een ruïne eigenlijk een nieuwe functie nodig?

- H.P.L.M. Peerbooms, wethouder gemeente Horst:

De positie van het kasteel Ter Horst in het gemeentelijk beleid.

* pauze gevolgd door discussie.

De laatste jaren is het uiterlijk van de ruïne en zijn naaste omgeving sterk veranderd. De romantische wilde begroeiing is thans grotendeels verwilderd.

Gedurende de jaren 1969-1976 werd onder leiding van professor Dr. J.G.N. Renaud op het terrein van de hoofdburcht bouwhistorisch onderzoek verricht. Een groot aantal van de daarbij gedane vondsten is thans te bezichtigen in de Oudheidkamer van Horst. Verder is een begin gemaakt met de consolidatie van de bouwrestanten, maar in afwachting van definitieve plannen is die consolidatie nog altijd niet voltooid.

Het was noodzakelijk ter voorkoming van voortdurende vernielingen een einde te maken aan de vrije toegang tot de ruïne. Bezoek is alleen mogelijk op aanvraag bij de gemeente Horst.

Ook de omgeving van de ruïne is gedurende de laatste jaren ingrijpend gewijzigd. De rijksweg A-73 loopt over een hoge dijk op enkele tientallen meters van de ruïne. Door de zandwinning ten behoeve van deze weg ontstond een grote waterplas die gebruikt wordt als openluchtbad en visvijver. Omwille van de nieuwe weg moest een stuk van de oprijlaan worden

opgeofferd en is het restant toegangspoort van de Hof ter Binnen verplaatst. Nabij de ruïne en in de Kasteelse bossen werden sportvelden aangelegd. Verder werd de Tiendschuur na restauratie verbouwd tot restaurant.

Hoewel de definitieve bestemming van de ruïne nog onzeker is, zal deze ongetwijfeld aangepast worden aan de recreatieve functie van het omringende gebied. Er moet iets gebeuren aan en met de ruïne. Alleen dan zullen komende generaties herinnerd blijven aan de historische betekenis van het kasteel waarvan de ruïne een overblijfsel is.

Wethouder H. Peerbooms kon meedelen dat het gemeentebestuur het beheer van de ruïne wil gaan toevertrouwen aan een nog op te richten stichting bestaande uit terzake deskundige belangstellenden.

In de pauze ontvingen de deelnemers een set kaartjes van het gebied en een brochure met samenvattingen van de inleidingen (verschenen als *INFO LGOG KRING HORST nummer 12*). Na een pauze was er gelegenheid tot het stellen van vragen aan de sprekers. Daarvan werd ruim gebruik gemaakt.

Vijfenzeventig belangstellenden namen deel aan de drukbezochte studiemiddag die van twee tot vijf uur werd gehouden in De Oude Lind. Belangrijke gasten waren de heer en mevrouw Renaud. Na afloop begaf het gezelschap zich naar de ruïne alwaar op het burchtplein een heildronk op de toekomst van de ruïne werd uitgebracht.

Nog dit jaar verschijnt een uitgebreid verslag van deze studiemiddag. De organisatoren hebben ongetwijfeld een belangrijke impuls kunnen geven tot nadere besluitvorming.

Samenwerking met scholen, musea en heemkundeverenigingen

LGOG Kring Horst is in gesprek met de lokale musea, heemkundeverenigingen en scholen over mogelijkheden tot samenwerking. Een van de eerste resultaten hiervan is een verhalenwedstrijd voor de schooljeugd. Hiervoor is een kleine commissie gevormd bestaande uit LGOG-bestuurslid Ans Gielen en de LGOG-leden Jan van Enckevort en Jan Kurver.

Ze zijn begonnen met de activiteiten van de Kring Horst en Sevenum van Limburgs Geschied en Oudheidkundig Genootschap onder de aandacht te brengen en medewerking te vragen bij het onderzoeken van mogelijkheden om jongeren van onze gemeenten te betrekken bij de geschiedenis van hun eigen omgeving, meer dan nu het geval is. LGOG stelt zich volgens de statuten immers ten doel "het bevorderen van de kennis van de gewestelijke geschiedenis en oudheidkunde van Limburg en het bevorderen van de belangstelling voor deze geschiedenis in de Limburgse samenleving."

Voor de door LGOG georganiseerde activiteiten, te weten lezingen, excursies en cursussen, is doorgaans veel belangstelling. Deze belangstelling is voornamelijk afkomstig van leden en niet-leden van onze vereniging met een leeftijd boven de 45 jaar. Omdat LGOG betrokkenheid bij de geschiedenis van de eigen regio ook voor jongeren van groot belang acht, heeft het bestuur in het beleidsplan 1995-1999 vastgelegd meer aandacht te willen besteden aan activiteiten die jongeren aanspreken. LGOG wil deze activiteiten samen met de musea en heemkundeverenigingen uit onze gemeenten organiseren. Er worden initiatieven ondernomen daartoe een platform in het leven te roepen.

Scholen

Wij realiseren ons dat het niet mee zal vallen jongeren te bereiken en te enthousiasmeren voor de historie van hun eigen omgeving. Een geschikt ingangskanaal, en zo mogelijk een inkadering in andere educatieve activiteiten, lijkt ons een noodzakelijke voorwaarde. Vandaar dat wij ons tot de scholen richten met het verzoek een gesprek te mogen hebben over de mogelijkheden die elke school aanwezig acht om binnen eigen school en eigen geschiedenisonderwijs, in samenwerking met het bovenbedoeld platform, aandacht te besteden aan de historie van de eigen omgeving. Daarbij denken wij het platform en onze vereniging voornamelijk een ondersteunende taak toe. Deze ondersteuning zou bijvoorbeeld betrekking kunnen hebben op de inzet van de aanwezige deskundigheid bij onze leden en bestuursleden bij het schrijven van lesbrieven, het voorbereiden van projec-

ten, het organiseren en leiden van excursies en het verzorgen van gastlessen. Wij streven daarbij naar een structurele relatie tussen het platform en de scholen in Horst en Sevenum.

Wij realiseren ons dat scholen zich in deze tijd vaak overvoerd voelen met verzoeken tot deelname aan allerlei activiteiten die de school van buitenaf bereiken. De scholen hebben intussen in meerderheid positief gereageerd. De verhalenwedstrijd is een eerste resultaat van het gestarte overleg.

Musea

Een soortgelijk verzoek werd gericht aan de lokale musea en heemkundeverenigingen. Dit verzoek hield medewerking in bij het onderzoeken van mogelijkheden om jongeren van de gemeenten Horst en Sevenum meer dan nu het geval is, te betrekken bij de geschiedenis van hun eigen omgeving. Deze activiteiten wil LGOG graag samen met de cultuur-historische instellingen uit de gemeenten Horst en Sevenum organiseren.

Een geschikt ingangskanaal en zo mogelijk een inkadering in andere educatieve activiteiten lijkt ons een noodzakelijke voorwaarde. Aan genoemd platform denken we voornamelijk een ondersteunende taak toe. Deze ondersteuning zou bijvoorbeeld betrekking kunnen hebben op de inzet van de aanwezige deskundigheid bij de diverse cultuur-historische instellingen bij het schrijven van lesbrieven, het voorbereiden van projecten, het organiseren en leiden van excursies en het verzorgen van gastlessen.

Wij hebben een samenwerking op het oog die wederzijds voordeel oplevert en tot een integratie van activiteiten op het terrein van de streekgeschiedenis zal kunnen leiden. LGOG en de diverse cultuur-historische instellingen zouden daartoe bijvoorbeeld in een op te richten platform kunnen gaan samenwerken.

Ans Gielen- van Bommel

Verhalenwedstrijd 'Huys ter Horst' voor de jeugd van de gemeente Horst ter gelegenheid van Open Monumentendag 1995

Deze wedstrijd is de eerste activiteit die vanuit een daartoe speciaal in het leven geroepen LGOG-werkgroep 'Educatieve zaken' wordt ondernomen. De werkgroep heeft zich ten doel gesteld de betrokkenheid van jongeren bij de historie van hun eigen streek te vergroten. Bij de organisatie van de wedstrijd werkt het LGOG samen met de Oudheidkamer en de Openbare Bibliotheek. De wedstrijd sluit aan bij het hoofdthema van Open Monumentendag 1995 in Horst: 'Huys ter Horst'.

De bedoeling van de wedstrijd is dat de deelnemers een verhaal schrijven met als onderwerp het kasteel 'Huys ter Horst' en/of haar bewoners. Het verhaal mag (gedeeltelijk) op waarheid berusten maar mag ook fantasie zijn. Voor het inleveren van het verhaal zijn wedstrijdformulieren beschikbaar. Deze formulieren worden via de scholen verstrekt en zijn op de Openbare bibliotheek verkrijgbaar. Op deze formulieren is een tekening van het kasteel, zoals het er in 1740 uitzag, afgebeeld en de historie van het kasteel en haar bewoners wordt kort geschetst. Daarmee krijgen de jeugdige deelnemers enig houvast bij het schrijven van hun verhaal.

De wedstrijd is bedoeld voor de jeugd van Horst, tussen zes en zeventien jaar oud. De verhalen worden beoordeeld in drie categorieën:

- van 6 tot en met 9 jaar;
- van 10 tot en met 12 jaar;
- van 13 tot en met 16 jaar.

De verhalen worden beoordeeld door een jury die uit vier personen bestaat:

- Dhr. R. Fasol, burgemeester van de gemeente Horst;
- Dhr. P. van Nunen, secretaris Stichting Oudheidkamer Horst en kastelendeskundige;
- Mevr. H. Jansen, jeugdbibliothecaresse Openbare Bibliotheek Horst;
- Dhr. J. Schatorie, Vorst van de Horster carnavalsvereniging *D'n Dreumel*.

Voor elke categorie zijn twee mooie prijzen beschikbaar, in de vorm van (jeugd)boeken. De feestelijke prijsuitreiking vindt plaats in de zomer van 1996. De datum wordt nog nader bepaald. De prijsuitreiking zal namelijk samenvallen met het feestweekeinde rondom de kasteelruïne dat in de zomer zal plaatsvinden ter gelegenheid van de opening van de Rijksweg 73. Tijdens de prijsuitreiking worden de mooiste verhalen voorgelezen.

De verhalen kunnen tot uiterlijk 1 mei 1996 worden ingeleverd bij de Openbare Bibliotheek Horst. Daar is ook een kleine tentoonstelling ingericht en er zijn wedstrijdformulieren verkrijgbaar.

Op verschillende scholen in de gemeente Horst zal het schrijven van het verhaal vooraf worden gegaan door een speciaal project over 'Huys ter Horst'.

Daartoe is door de werkgroep Educatieve zaken een speciale lesbrief geschreven. Aan de wedstrijd zullen ongeveer 400 leerlingen gaan meedoen.

Door dit project kan de betrokkenheid en het historisch besef van jongeren worden vergroot. Hun inspiratie en motivatie voor het schrijven van een mooi verhaal zal daardoor ongetwijfeld toenemen. De werkgroep 'Educatieve zaken' hoopt uiteraard op grote belangstelling en een aantal mooie verhalen. Daarmee kan een eerste stap gezet worden op weg naar het realiseren van haar doelstelling.

Ans Gielen- van Bommel

Excursie naar het Limburgs Museum te Venlo op 29 oktober

Op zondag 29 oktober organiseert LGOG Kring Horst en Sevenum een kleine excursie naar Venlo. Het gezelschap vertrekt om 13.15 u. uit Horst vanaf het parkeerterrein achter het gemeentehuis en om 13.30 u. uit Sevenum vanaf het Raadhuisplein.

In Venlo brengen we een bezoek aan de tentoonstelling *Bier! - Geschiedenis van een volksdrank* in het Limburgs Museum. Na aankomst krijgen we een inleiding en een rondleiding van 14.00 u. tot 15.15 u.. Op vertoon van het toegangskaartje krijgt iedere bezoeker gratis een glas Gouverneur aangeboden.

Bier wordt zeker al 3500 tot 3000 jaar gemaakt. De oudste bronnen bevestigen de productie bij de Sumeriers, op de plek waar nu Irak ligt. Ze maakten het door brood te verkrumelen en de stukjes te laten gisten.

Ook voor de Egyptenaren was bier een eerste levensbehoefte. De rijken gaven hun doden weleens schaalmodellen van een brouwerij mee in het graf, zodat in het hiernamaals in ieder geval weer gebrouwen kon worden. In het museum is zo'n miniatuur-brouwerij te zien.

In Europa is het bier pas later geïntroduceerd. Het was een stuk slechter van kwaliteit dan we nu gewend zijn. In het begin werd nog geen hop gebruikt bij de bereiding, maar gruit, een mengsel van kruiden. Gruit (en graan) werd door gruiters beheerd in gruthuizen. Ons woord grutter herinnert nog aan de beroepsgroep. In de veertiende eeuw werd gruit langzaam vervangen door het smakelijkere hop. Tot schrik van de overheden. Zij verdienden veel aan het bier. Sommige steden haalden de helft van hun inkomsten uit belastingen op deze drank. En het was niet het bier, maar de gruit die werd belast. Voor de wetten waren aangepast, had menig brouwer en handelaar zijn slag al geslagen.

Bier werd vroeger vooral gedronken uit aardewerk kannen. Die werden net zo in massaproductie gemaakt als nu bierglazen. Siegburg bij Keulen was een belangrijke exporteur van deze steengoedkannen. In de late middeleeuwen dronk in Nederland zowat iedereen uit Siegburger kannen. Door zeer welgestelden werd ook wel uit tinnen bekertjes gedronken.

Bierdrinkers waren geliefde onderwerpen van zeventiende eeuwse schilders. Het Limburgs Museum - dat de tentoonstelling samen met het Drents Museum in Assen maakte - heeft er uit eigen beweging een stuk of twintig aan toegevoegd. Behalve schilderijen zijn in het museum veel, vaak heel oude attributen te zien, die met de productie en het drinken van bier te maken hebben.

De smaak en de kwaliteit van bier schijnt in de loop der tijd sterk verbeterd

te zijn, maar de variëteit is met sprongen achteruit gegaan. In vroeger tijden had elke plaats zijn eigen bieren, allemaal met een eigen, herkenbaar karakter.

Toen in het midden van de vorige eeuw de stoombrouwerij aan zijn opmars begon en pilsener populair werd, verdwenen die echter langzaam. In Limburg en Brabant trouwens veel later dan in het Westen. Hier heerste tot de periode tussen de wereldoorlogen nog de voor liefhebbers paradijselijke situatie die België en voor een deel Duitsland nog steeds hebben: bieren in alle soorten en smaken.

En natuurlijk bier voor elke gelegenheid. Er was troostebier bij de begrafenis, kinderbier bij een geboorte, bedebier als dank voor de hulp bij verhuizen of het opruimen van de mestvaalt, pannebier als het nieuwbouwhuis onder de pannen kwam, kerstmisbier met Kerstmis, trouwbier op de bruiloft. In Venlo wordt een nieuwe soort aan de lijst toegevoegd: museumbier.

De bedoeling is gebruik te maken van eigen vervoer. Bij opgave voor deelname kan worden aangegeven of men wel of niet zelf wenst te rijden en hoeveel passagiers men eventueel mee kan nemen. De kosten van het bezoek bedragen f 2,50 p.p. (de kosten voor de rondleiding zijn nog niet bekend). De vervoerskosten (ca. f 5,00 p.p.) worden rechtstreeks met de chauffeur verrekend.

Belangstellenden kunnen zich tot uiterlijk zaterdag 28 oktober, liefst eerder, bij de secretaris opgeven voor deze excursie op zondagmiddag, telefoon 04709-81431 (per 10 oktober (077) 398 1431).

Excursie naar Catharijneconvent te Utrecht op zondag 14-1-96

Willibrord en het begin en het begin van Nederland

De tweede kleine excursie van het seizoen 95-96 voert ons naar Utrecht. Op 21 november 1995 is het namelijk 1300 jaar geleden dat Willibrord in de St. Pieter van Rome door paus Sergius tot aartsbisschop van de Friezen werd gewijd. Ter gelegenheid van de herdenking van deze wijding wordt in Museum Catharijneconvent te Utrecht, een indrukwekkende expositie gehouden. Willibrord kreeg de opdracht de Friezen tot het Christendom te bekeren. Het voormalige Romeinse castellum Traiectum, de basis van het latere Utrecht, werd hem toegewezen als missiepost. Utrecht werd zo het kerkelijke, bestuurlijke en culturele centrum van het gebied dat later met de naam 'Noordelijke Nederlanden' zou worden aangeduid. Men zou kunnen zeggen dat deze gebeurtenis het begin van Nederland inluidde.

Op de tentoonstelling wordt een tocht gemaakt langs een keur van meer dan duizend jaar oude voorwerpen, die de bezoeker een indruk geven van de vroegste culturele, religieuze, sociale en politieke ontwikkelingen in ons land en in het bijzonder in Utrecht. Vroegmiddeleeuwse kunstvoorwerpen die maar zelden bijeen te zien zijn, zoals goudschatten, grafgiften van Friezen en Franken, reliekschrijnen, kostbare handschriften en liturgische voorwerpen die toebehoord hebben aan Willibrord en zijn tijdgenoten, afkomstig uit schatkamers, musea en bibliotheken uit geheel Europa, zijn in Utrecht bijeen gebracht.

Wij zullen deze prachtige en unieke tentoonstelling bezoeken op zondag 14 januari 1996. Het is de bedoeling dat we de reis per trein maken. Om half twaalf worden we in het museum verwelkomd met een kop koffie. Om twaalf uur krijgen we een rondleiding van zestig minuten. Vervolgens is er gelegenheid vrij rond te kijken óf er is een mogelijkheid om een lezing bij te wonen, aanvang 14.00 uur. Deze lezing heeft als titel 'Een beeld van Willibrord' en wordt verzorgd door drs. Casper Staal, conservator van het Museum Catharijneconvent. Rond de klok van 15.00 uur zullen we de thuisreis aanvaarden. Nadere bijzonderheden en een uitnodiging tot opgave voor deze excursie kunt u te zijner tijd verwachten.

De commissie 'kleine excursies',

Mevrouw Y Hermans-Cuppen
Mevrouw A. Gielen-van Bommel

RAZZIA'S EN DEPORTATIE IN OKTOBER 1944

De stichting 'Deportatie oktober 1944 Noord- en Midden-Limburg', gevestigd in de gemeente Helden, is bezig met een project over de razzia's en deportatie in oktober 1944 in Noord- en Midden-Limburg.

Inhoud van het project en het boek

Het project bestaat uit het vervaardigen van een boek met een wetenschappelijk verantwoorde geschiedenis van de deportatie in oktober 1944 van ongeveer 2200 Noordlimburgers, uit de gemeenten Helden (bij benadering 800 gedeporteerden), Heel (162), Haelen (176), Nederweert (145), Heythuysen (182), Roggel-Neer (100), Sevenum (380), Maasbree (50), Grubbenvorst (30), Meerlo-Wanssum (30), Broekhuizen (40), Deurne (20), Kessel (40), Horst (25) en Venray (25).

In het geïllustreerde boek van circa 200 bladzijden zal getracht worden een zo compleet mogelijk beeld te geven van de belangrijkste aspecten van de deportatie zoals de Duitse bedoelingen, de wijze van oppakken, de reis naar de deportatieoorden, het verblijf, de bevrijding, de reis terug en de heropneming in de lokale samenleving. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de lotgevallen van de gezinnen, waarvan een lid was weggevoerd naar Duitsland.

Als auteur van het boek is de historicus Dr. A.P.M. Cammaert aangetrokken. Deze heeft zijn sporen met wetenschappelijk onderzoek naar zaken in voornamelijk Limburg uit de oorlog 1940-1945 reeds ruimschoots verdiend. Ook heeft hij naar aanleiding daarvan een aantal boeken geschreven.

Zijn werkzaamheden zullen zich uitstrekken over de maanden oktober 1995 tot en met juni 1996. Het boek zal in oktober 1996 worden aangeboden aan de ex-gedeporteerden en andere belangstellenden.

Medewerking

Aan alle gedeporteerden wordt medewerking gevraagd, evenals aan de naaste familie. Men kan contact opnemen met een van de initiatiefnemers. Men ontvangt dan een vragenlijst ter invulling en het verzoek om het ter beschikking stellen van dagboeken, brieven, foto's en dergelijke. Men kan tevens mondelinge informatie verstrekken.

Het adres van de stichting deportatie oktober 1944 is: Beringerhoek 8, 5986 AR Helden. Telefonisch bereikbaar zijn: L. Steeghs 04760-71671, of A. Hanssen 04760-72820.

KOFFIE VAN VIJFTIG JAAR EN OUDER

Ook in vroeger tijden waren er bepaalde mensen, die over de gave beschikten anderen van pijn en ongemak af te helpen. De hulp van deze begaafden werd vaak ingeroepen bij zich verbranden, verstuiking of verrekking van spieren. Therapie kende men toen nog niet. Na zo'n behandeling werd er dan vaak bijgevoegd: nu duurt het nog zo lang als men het ongemak gehad heeft. De behandeling ging meestal gepaard met het maken van kruisjes op de betreffende plek en het prevelen van een gebed. De behandelingen vonden altijd plaats zonder een van te voren gemaakte afspraak en waren kosteloos. Het was dus zuiver een werk van naastenliefde. Het inroepen ging in de meeste gevallen samen met hieraan een groot geloof te hechten en, naar men vaak beweerde, met gunstig gevolg. Ook op de Hegelsom woonde indertijd een dergelijk begaafd iemand, namelijk Lambert van der Sterren, in de volksmond Heynen Bert of ook wel Mommen Bert genoemd. Beide namen stoelden op de afkomst, zowel van hemzelf als zijn vrouw, respectievelijk boerderij "Den Heijn" en "De Mom", waarschijnlijk afgeleid van vroegere Hegelsomse bewoners Mommen en Heynen.

Lambert van der Sterren was geboren op 20 mei 1879 te Horst (Hegelsom) en overleed aldaar op 10 februari 1968. Hij trouwde te Horst op 15 mei 1908 met Maria Petronella van Helden.

Het is achteraf verwonderlijk dat zijn bidprentje geen gewag maakte van de toen toch algemeen bekend zijnde bijzondere gave, waarop de titel boven dit stuk aanleiding gaf.

Het was in de oorlogsjaren 1940-45 dat mijn vader opeens hevige tandpijn kreeg. Hij had echter een grote schrik voor de tandarts. Hij nam de weg van de minste weerstand en ging hiervoor naar Heynen Bert. Hij kreeg van hem de raad om de nagels te knippen van zijn vingers en tenen en deze in een flesje te deponeren en dit flesje in een schoorsteen te hangen. Aldus geschiedde.

Onlangs kwam dit voorval in de familiekring nog eens ter sprake en wat bleek bij nader onderzoek: het flesje bevond zich, na ruim 50 jaar, nog steeds in de schoorsteen! De nagels waren echter wel gedompeld in koffie en of de tandpijn hiermee daadwerkelijk was verholpen is niet meer te achterhalen.

Grad Lenssen

HEEMKUNDEVERENIGINGEN

Sedert december 1992 worden halfjaarlijkse overlegbijeenkomsten gehouden van LGOG Kring Horst met de regionale heemkundeverenigingen. Op deze bijeenkomsten wordt op informele wijze van gedachten gewisseld over het werk waarmee iedereen bezig is. Men wil van elkaar leren, dubbel werk vermijden, maar ook elkaars problemen bespreken en samen naar oplossingen zoeken.

De eerste vergadering vond op 21 december 1992 plaats in de Oudheidkamer van Horst onder voorzitterschap van LGOG Kring Horst. De volgende vergaderingen waren op 29 maart 1993 in het verenigingslokaal in De Wingerd van Heemkundevereniging Sevenum, op 29 november 1993 in de lokaliteit van Stichting Geschiedenis Melderslo in de kerk aldaar en op 21 maart 1994 in het gemeentehuis van Grubbenvorst onder voorzitterschap van de Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum. De vijfde bijeenkomst werd op 28 november 1994 gehouden in Streekmuseum/Oudheidkamer De Moennik te Helden onder voorzitterschap van Heemkundevereniging Helden. De zevende bijeenkomst zal worden gehouden op maandag 27 november 1995 20.00 uur in Maasbree of America.

De deelnemers aan het regionaal overleg zijn:

*Stichting Geschiedenis Melderslo
Heemkundevereniging Sevenum
Historische Werkgroep De Brede
Stichting Werkgroep Oud America
Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum
Historische Kring Broekhuizen
Heemkundevereniging Helden
LGOG Kring Horst en Sevenum.*

De deelnemende verenigingen en stichtingen komen tweemaal per jaar bij elkaar, telkens bij één van de deelnemende verenigingen, die dan tevens het voorzitterschap van de bijeenkomst op zich neemt.

REGIONAAL OVERLEG HEEMKUNDEVERENIGINGEN

De zesde bijeenkomst regionaal overleg heemkundeverenigingen werd gehouden op maandag 27 maart 1995 in Het Koetshuis (t.o. gemeentehuis) in Broekhuizenvorst. Vice-voorzitter M. Derikx van Historische Kring Broekhuizen, trad op als voorzitter van de vergadering. Als gast was aanwezig de heer F.J.F. Geurts van de KCL te Maastricht. Voorzitter P. Weijs was wegens ziekte verhinderd de vergadering bij te wonen.

Van *Heemkundevereniging Helden* namen aan de vergadering deel: J. Doensen, F. van der Steen, F. Wulms en L. Stals. Van *Stichting Geschiedenis Melderslo* waren aanwezig: H. Litjens en W. Moorman, van *Historische Kring Broekhuizen*: Math. Derikx en G. Seuren, van *Heemkundevereniging Sevenum*: J. van Osch, van *Stichting Werkgroep Oud America*: A. Rongen-Maessen en L. Herraets, van *Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum*: Th. van der Vijver en W. Leenen, van *LGOG Kring Horst en Sevenum*: J. Schatorjé en G. Verheijen. De *Historische Werkgroep De Brede* stuurde een bericht van verhindering.

Volgens vice-voorzitter Derikx telt de kring slechts een paar leden. De heren Derikx en Seuren zijn bezig met een inventarisatie van oude gebouwen. Ze hopen daar in 1996 mee klaar te zijn. Verder gaf de heer Derikx een schets van de gemeente Broekhuizen waarvan een samenvatting als bijlage bij dit verslag is gevoegd.

De heer F.J.F. Geurts, werkzaam als consulent monumentenzorg bij de Stichting Kunst en Cultuur Limburg (KCL) te Maastricht en als ambtelijk secretaris verbonden aan de Stichting Limburgse Contactcommissie Monumentenzorg, de Limburgse Molenstichting en de Bond Heemschut afdeling Limburg, hield een korte inleiding over de wenselijkheid om over te gaan tot structureel overleg tussen overheid en regionale heem- en geschiedkundige verenigingen betreffende bescherming van monumenten in de eigen streek. De Stichting Limburgse Contactcommissie Monumentenzorg (LCM) hoopt in Limburg te komen tot een 'Provinciaal Netwerk Monumentencontactpersonen'. De basis daarvoor wordt gevormd door plaatselijke verenigingen als LGOG-kringen, heemkundeverenigingen, verenigingen voor Kruisen en Kapellen en molenstichtingen. Mensen uit deze groeperingen kunnen op voordracht van de 'Provinciale Begeleidingscommissie' door het bestuur van de LCM benoemd worden tot *contactpersoon*.

Van de contactpersonen wordt verwacht dat zij zich inzetten voor:

- het signaleren van bedreigde situaties,
- de verslaggeving aan het 'Provinciaal Meldpunt',
- het begeleiden van de verdere rapportage en afhandeling.

Het Provinciaal Meldpunt zal terzijde worden gestaan door een 'Werkgroep van deskundigen'. De 'Provinciale Begeleidingscommissie' functioneert formeel als bestuurscommissie van de Stichting Limburgse Contactcommissie Monumentenzorg (LCM). De begeleidingscommissie is een samenwerkingsverband van LCM, Bond Heemschut afdeling Limburg, sectie monumenten van LGOG, KCL en het Monumentenkantoor Midden-Limburg. De heer Geurts sprak de wens uit dat uit het bestaande 'Regionaal Overleg van Heemkundeverenigingen' - waarop hij deze avond als gast aanwezig mocht zijn - spoedig een 'Monumentenkantoor Noord-Limburg' aan de 'Provinciale Begeleidingscommissie' zou kunnen worden toegevoegd.

In aansluiting op de wens van de heer Geurts voor een snelle totstandkoming van het 'Monumentenkantoor Noord-Limburg' bood de heer Schatorjé aan het bestuur van LGOG Kring Horst te vragen om in het programmaonderdeel 'wintercursus' voor het seizoen 1995-1996 een 'Kadercursus bouwhistorie' op te nemen. Als het LGOG-bestuur daartoe bereid is, zullen zo spoedig mogelijk verdere afspraken met de heer Geurts worden gemaakt. Vanzelfsprekend zullen daarna de aan het 'regionaal overleg' deelnemende verenigingen als eerste in de gelegenheid worden gesteld om aan deze cursus deel te nemen.

De heer Schatorjé deelde verder mee dat het Limburgs Museum de beschikking heeft over filmopnamen van pastoor Lucassen, voor de oorlog opgenomen in o.a. Horst, Maasbree en Venlo.

De Werkgroep Oud-America hoopt binnen afzienbare tijd een eigen home te verwerven.

De volgende vergadering zal worden gehouden op maandag 27 november 1995 20.00 uur in Maasbree of America.

G.F. Verheijen

MUSEA

STREEKMUSEUM STICHTING OUDHEIDKAMER HORST

Kant in Noord-Limburg

In 1990 werd in Horst een Kantklosclub opgericht. Zij kreeg de toepasselijke naam 'het Klöske'. Van 10 september tot en met 5 november 1995 presenteren de twintig leden van de club zich met hun werken in de Oudheidkamer van Horst.

Geschiedenis

Kant ontstond in de 16e eeuw. Aan hals en mouwen van linnen hemden werden puntjes en later schulpen gemaakt. Op Marken spreekt men nog altijd van 'tandjes langs de zomen'. De Franse naam voor kant is 'dentelle' (tandje). Kant wordt verdeeld in naaldkant en kloskant. Naaldkant ontstond in de 16e eeuw in Italië en kwam in Venetië tot grote bloei. De kerk was een van de grootste afnemers. In Frankrijk werden, misschien juist omdat het dragen van kant herhaaldelijk werd verboden, grote bedragen uitgegeven om kant te kopen. Kloskant ontstond, ook in de 16e eeuw, in de Zuidelijke Nederlanden. Op de grote 17e eeuwse Schutterstukken, zoals de Nachtwacht, is de prachtige kant, dikwijls met goud- en zilverdraad versierd, te zien. Bekende namen zijn: Brusselse kant, Mechelse kant en kant uit Brugge.

Kantfabriek

In Horst staat aan de Amerikaanseweg, de enige fabriek in Nederland waar machinale kant wordt gemaakt. Samen met de Kantklosclub presenteert de Kantfabriek zich van 10 september tot en met 5 november 1995 in de Oudheidkamer. Tijdens de expositie zullen op 15 en 22 september en op 6 en 20 oktober rondleidingen worden verzorgd op de fabriek. Een zeldzame kans om deze unieke fabriek van binnen te bekijken en om te zien hoe kant machinaal wordt gemaakt.

Openingstijden:

dinsdag van 10-12 uur; woensdag van 14-16 uur;

vrijdag van 19-21 uur en zondag van 15-17 uur.

Groepen op afspraak

Adres: Steenstraat 2, 5961 EV Horst.

Telefoon (077) 398 6540.

STICHTING BEHEER KUNSTSCHATTEN SINT-LAMBERTUSKERK HORST

De geschiedenis van de Horster kerk reikt terug tot een grijs verleden. De oudste schriftelijke vermelding dateert uit 1219. In oktober 1944 werd het gebouw door oorlogshandelingen zo zwaar beschadigd dat men besloot tot afbraak, gevolgd door nieuwbouw. Gelukkig was het grootste deel van de inventaris bijtijds in veiligheid gebracht.

Kerkinventaris

Ongetwijfeld wordt het belangrijkste deel van de inventaris gevormd door de collectie beeldhouwwerken in hout en steen. Het oudste houten beeld is het zogenaamde 'takkenkruis', dat dateert van voor 1400. Het merendeel van de beelden dateert echter uit de periode 1520-1550 en wordt toegeschreven aan de zogenaamde 'Meester van Elsloo', een beeldhouwersatelier dat waarschijnlijk in Roermond was gevestigd.

De belangrijkste stenen monumenten zijn de twaalfde eeuwse doopvont in Romaanse stijl, tevens het oudste stuk in de kerk, en de vroeg zestiende eeuwse groep van de Gregoriusmis. Vanwege zijn compleetheid kan deze groep worden beschouwd als uniek in de geschiedenis van de volksvroomheid in de Nederlanden.

De voortbrengselen van schilder-, borduur-, edelsmeed- en geelgieterskunst zijn weliswaar geringer in aantal dan de beelden, maar kwalitatief bevinden zich er zeer goede onder. Zo behoren tot de hoogtepunten van edelsmeedkunst een laat-gotische cylindermonstrans, een laat-gotische kelk en een achttiende eeuwse zonnemonstrans uit Boxmeer.

Stichting Beheer Kunstschaten

Vanwege de grote waarde van de kerkinventaris werd in 1984 op verzoek van het kerkbestuur een speciale stichting in het leven geroepen. Deze stichting stelt zich ten doel de kunstschaten op verantwoorde wijze te tonen, te conserveren en waar nodig te restaureren. De presentatie vindt plaats in de kerk en de speciaal daarvoor ingerichte schatkamer.

Openingstijden:

Iedere dinsdagmorgen van 10.30 - 12.30, alleen van juni tot half oktober (tot en met de herfstvakantie). Tussentijdse afspraken, ook voor groepen, kan men maken met P. Roelofs, Stuksbeemden 66a, 5961 LG Horst, (077) 398 4163.

STREEKBOERDERIJMUSEUM DE LOCHT

Het museum toont hoe men leefde en werkte op een Noordlimburgse boerderij omstreeks de eeuwwisseling. Het woonhuis is origineel ingericht en geeft uitstekend de sfeer van die tijd weer. In de schuur staan werktuigen opgesteld die een indruk geven van de wijze waarop men vroeger het land bewerkte. Op zondagen zijn vaak speciale activiteiten voor jong en oud waarbij oude ambachten worden gedemonstreerd. In het bakhuis wordt regelmatig op traditionele wijze broodgebakken.

Het museum is voorzien van een lift en de binnenplaats is verhard. Op 22 april heeft Barones Van Voorst tot Voorst het intussen voltooide museum-complex officieel geopend. Op 25 juni 1995 werd de honderdduizendste bezoeker sedert de opening in 1990 verwelkomd. Deze ontving een kruimelveger, als symbool voor de kruimels die bij elkaar moesten worden geveegd om het museum op te bouwen.

De tentoonstelling *Camps Mop, versnaperingen van kermis tot Sinterklaas* is van 27 augustus tot en met 10 december 1995 te zien in De Locht.

Het betreft een tentoonstelling over de bekende Horster familie Camps, die al meer dan 120 jaar niet weg te denken is van de kermissen in de wijde omtrek van Horst, en de kermis, waarmee de naam Camps zo nauw verbonden is.

De "Camps Mop" was oorspronkelijk de naam van een heerlijke ronde koek met een gat in het midden, maar tegenwoordig is het in de volksmond de naam van de Campsen met de snoepkraam!

De schepper van de Camps Mop is Lodewijk Camps, de grootvader van de huidige generatie die het vak nog steeds uitoefent. De tentoonstelling laat de meer dan 120 jarige kermistraditie zien en gaat ook in op de geschiedenis van de kermis in het algemeen.

Adres: Koppertweg 5, 5962 AL Horst-Melderslo.

Telefoon: (077) 398 7320 of: 398 3366).

Openingstijden: Zondag, dinsdag en donderdag van 14.00 tot 17.00 uur. Groepen op afspraak.

KOPERSLAGERSMUSEUM P. VAN DER BEELE

Op 22 november 1995 is het alweer 12½ jaar geleden dat Koperslagersmuseum P. van der Beele in Horst werd geopend.

Meer dan 25.000 bezoekers vonden in die jaren hun weg naar dit kleine, unieke museum.

Unaniem was hun waardering voor de magnifieke collectie in een verzorgde en uitgekiende inrichting. Wel betreurde men, dat door de erg kleine ruimte slechts een zeer klein gedeelte van de omvangrijke collectie getoond kan worden.

Hoewel toch nog een goede indruk van dit eens hoogstaand en belangrijk ambacht gegeven wordt, is het ruimtegebrek inderdaad erg nijpend. Vandaar, dat inmiddels in en buiten Nederland wordt gezocht naar een geschikter onderkomen, waar de duizenden stuks oude gereedschappen, de schitterende koperen voorwerpen en de uitgebreide documentatie op verantwoorde manier bewaard en geëxposeerd kunnen worden.

Historisch bewuste mensen vinden het belangrijk dat ook deze wortels van onze cultuur, de oude basis van alle metaalbewerkende beroepen: de koperslager, bewaard wordt.

Met z'n tweeën hebben Paul en Nelly van der Beele gedurende 12½ jaar met veel kennis en inzet dit huzarenstukje volbracht.

Voor de toekomst is echter hulp noodzakelijk, vooral wat betreft de huisvesting.

Niettemin: november 1995 is voor Koperslagersmuseum P. van der Beele een koperen feestmaand.

Uw bezoek wordt als steuntje in de rug dan extra op prijs gesteld.

Adres: Gasthuistraat 46, 5961 GB Horst.

Telefoon (077) 398 5621

Openingstijden:

dinsdag, woensdag en donderdag van 13.00 tot 18.00 uur,

vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur,

zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur.

In verband met de beperkte ruimte is het raadzaam indien mogelijk uw bezoek tevoren telefonisch aan te kondigen.

Rondleidingen voor kleine groepen (maximaal 12 personen) worden uitsluitend na telefonische afspraak verzorgd.

Uitleg naar keuze in het Nederlands, Duits of Engels.

MUSEUM BERT COPPUS

Beeldend kunstenaar Bert Coppus (1932) schildert sedert zijn jeugd jaren. Een jeugdwerk, een olieverfschilderij voorstellende zijn grootmoeder (thans in collectie Limburgs Museum te Venlo), verzekerde in de jaren vijftig zijn toelating tot de Jan van Eyck Academie in Maastricht.

Na het overlijden van zijn ouders heeft hij het naast zijn woning gelegen geboortehuis geheel ingericht als museum, dat thans ruimte biedt aan ruim honderd werken. Sedert zijn pensionering als tekenleraar wijdt hij zich volledig aan de schilderkunst. In het museum toont Bert Coppus een overzicht van zijn werk, met een nadruk op de onderwerpen die hem nu bezig houden. Hij schildert op doek, paneel en papier, maakt periodiek grafiek en houdt een schildersdagboek bij.

Het oeuvre van kunstschilder Bert Coppus, dat een halve eeuw bestrijkt, is rijk aan kleuren. Hij wordt sterk geboeid door de natuur in de wisseling der seizoenen, met telkens terugkerende thema's: bomen en struiken, planten en bloemen, zon en maan, wolken, water en vuur, vogels en vissen, de mens is (symbolisch?) afwezig.

De herkenbare werkelijkheid is daarbij geen doel. Een kasteelruïne is voor hem een inspiratie voor het picturale spel van vormen en kleuren. De kunstenaar scheidt zijn eigen topografie.

In het museum is een uitvoerige documentatie over de kunstenaar aanwezig.

Openingstijden:

- periodiek
- op afspraak

Adres:

Meterikseweg 71-73

5961 CV Horst

Telefoon (077) 398 1487

LIMBURGS MUSEUM

Bier! De Geschiedenis van een volksdrank

In het Limburgs Museum is van 26 augustus tot 7 januari de tentoonstelling *Bier! De Geschiedenis van een volksdrank* te zien. De tentoonstelling laat tal van voorwerpen zien, die met de productie en consumptie van bier te maken hebben. Meest in het oog springend is een tweetal brouwerijen, een uit de dertiende eeuw en een uit de vijftiende eeuw. De reconstructie is 1 :1 , waardoor de bezoeker zich een goed beeld kan vormen van de brouwmethoden in de middeleeuwen.

Spectaculair is ook de nagebouwde stender, waarmee water de brouwerij werd binnengebracht. Stadskeuren, registers en andere archiefstukken laten de bemoeienis van de overheid zien. Ook de biergilden met hun patroonheiligen Sint Robout en Sint Arnoldus komen aan bod. Archeologische vondsten, opgravingen en brouwerijen maken duidelijk dat de mens in het verleden steeds weer nieuwe en betere produktiemethoden zocht en uitprobeerde. Naarmate de vraag toenam ging ook de techniek vooruit.

Limburg heeft in de Nederlandse biergeschiedenis altijd een belangrijke rol gespeeld. Met acht brouwerijen staat de provincie, numeriek gezien, zelfs op de eerste plaats.

Geen wonder dus, dat de geschiedenis van de Limburgse brouwerijrijverheid als een rode draad door de expositie loopt.

Op vertoon van het toegangskaartje krijgt iedere bezoeker gratis een glas Gouverneur aangeboden, gebrouwen in de jubilerende brouwerij Lindeboom. De jeugd kan eerst deelnemen aan een speurtocht en daarna de dorst lessen met een glas frisdrank.

In het kader van de tentoonstelling, die mede tot stand kwam dankzij bierbrouwerij De Lindeboom te Neer, organiseert het Limburgs Museum een aantal lezingen over dit thema, steeds op zondagmiddag aanvang 15.00 uur: 1 en 5 oktober, 5 en 26 november en 10 december.

Openingstijden: van dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 uur tot 16.30 uur en op zaterdag, zondag en 26 december van 14.00 uur tot 17.00 uur. Het museum is gesloten op maandag, 25 december en 1 januari.

Adres: Goltziusstraat 21, 5911 AS Venlo. Telefoon (077) 359 6762.

NIEUWE PUBLIKATIES

*** Jaaroverzicht 1994. Heemkundevereniging Sevenum. Prijs f 12,50. Secretariaat: Postbus 6876, 5975 ZH Sevenum.**

Heemkundevereniging Sevenum telde op 1 januari 75 leden. Aan contributie betalen gewone leden veertig gulden per jaar en gezinsleden tien gulden. Het programma omvat vergaderingen, lezingen, filmvertoningen en excursies. Daarnaast maken leden op basis van belangstelling en deskundigheid deel uit van zogenaamde werkgroepen, die er zijn thans voor: Feesten en Gebruiken, Dialect, Archief, Jaaroverzicht en Spinninghe (naam voor de reeks historische publikaties over Sevenum).

In het jaaroverzicht van 1994 zijn - naast de interessante verslagen van het bestuur en de werkgroepen - bijdragen onder de titel 'Sevenum tijdens de Tweede Wereldoorlog' opgenomen. De Werkgroep Dialect hoopt in 1997, bij de viering van het tweede lustrum van Heemkundevereniging Sevenum, het Sevenums woordenboek onder de titel *Sérums plat* te kunnen publiceren: geen woordenboek in strikte zin, maar eerder een 'naslagwerk', aldus de werkgroep Dialect: de moewe umhoeëg vör wat nag kömt!.

Niet alle voor *Spinninghe 2*, gewijd aan de Tweede Wereldoorlog, beschikbaar gekomen materiaal kon worden opgenomen. Voor dit jaaroverzicht is uit dat materiaal geput. Verder een verslag van de bevrijdingsfeesten in 1994.

*** Jan Brands (samenstelling), Een splinter van de ziel. Nijmegen 1995. ISBN 90 6168 4412. Geïllustreerd. Prijs f 29,50.**

Jan Brands werd gegrepen door de teksten van Rowwen Hèze, de Amerikaanse popgroep die zoveel succes heeft. Jan Brands, een van aanwezigen bij de lezing van Dr. L. Grijp op 13 maart voor LGOG Kring Horst, zocht contact met de leider van de groep Jack Poels uit Horst-America. Hij voerde lange gesprekken met Poels en de andere leden van de band, over hun opkomst, de verhoudingen binnen de groep, de muziek en de teksten. Er zijn in het boek ook bijdragen opgenomen van landelijk bekende auteurs, onder andere Ton van Reen. Naast liedteksten en foto's bevat het boek ook grafiek, onder andere van Ronald Tolman en Co Westerik.

*** Dré Hanssen (eindredactie), Kerkrattia en deportatie naar nazi-Duitsland op 8 oktober 1944. Herdenkingsbrochure 1994. Helden 1994. Stichting SBK, Postbus 7138, 5980 AC Helden-Panningen.**

In Helden-Panningen en andere plaatsen in Noord-Limburg werden aan het einde van de oorlog nog mannen opgepakt en weggevoerd naar Duitsland. Na vijftig jaar tracht men zoveel mogelijk gegevens daarover (dagboeken, naamlijsten, documentatiemateriaal en foto's) vast te leggen. De mensen die in Helden de herdenking hebben georganiseerd gaven ook deze brochure uit. Ze hebben intussen de historicus A.P.M. Cammaert in de arm genomen voor de uitgave van een geschiedkundige publikatie die een ruimer gebied zal gaan omvatten, namelijk Noord- en Midden-Limburg. Over dit initiatief is in deze INFO een bijdrage opgenomen.

*** Jan Boekestijn, Herinneringen van een secretaris. 45 jaar P.H.V. 'De Helper in Nood'. Horst 1995. Geïllustreerd. Verkrijgbaar bij Boekhandel Willems Horst. f 25,00.**

Bij zijn afscheid als secretaris van de Horster politiehonden-vereniging 'De Helper in Nood' verraste Jan Boekestijn zijn mede-clubleden met een zeer interessant boek over de geschiedenis van de politiehondendressuur in Horst, die aanvangt in 1909. Al voor de Eerste Wereldoorlog werden politiehonden-wedstrijden gehouden *op het landgoed bij het oude kasteel*. De tegenwoordige club is een levendige vereniging, zoals blijkt uit de talrijke foto-illustraties, die voorzien zijn sfeervolle bijschriften. Het boek is 'geschreven in de hoop dat daarmee een stuk geschiedenis wordt bewaard van een vereniging die zoveel jaren een belangrijke rol heeft gespeeld in mijn leven', schrijft de auteur in zijn slotwoord. Ongetwijfeld is dit boek van belang voor de geschiedschrijving van het fenomeen 'politiehonden'.

*** Buurtvereniging Herstraat Horst 1945-1995. Foto-impressies. Verkrijgbaar bij Drukkerij Van Lieshout en in winkels en cafés in Herstraat en Kloosterstraat te Horst. Horst 1995. Prijs f 19,50.**

Het was een goede gedachte van een van de oudste buurtverenigingen van Horst om een fotoboekje bij gelegenheid van de viering van het 50-jarig bestaan uit te geven. Frans en Nelly Verheijen-van Hoppe gingen bij veel bewoners en oud-bewoners van de Herstraat, Kloosterstraat en St. Jozefstraat op bezoek. Uit verzamelingen in schoendozen en foto-albums werd een keuze gemaakt. Veel energie werd gestoken in de bijschriften. Nadat het feestcomité het groene licht had gegeven kon Drukkerij Van Lieshout (gelegen in de Herstraat!) er een mooi boekje van maken. De aandacht voor de fraaie afbeeldingen (de originele foto's waren zeer wisselend van kwaliteit) valt op. In een kort 'Voorwoord' wordt de geschiedenis van de buurtvereniging beschreven.

**** 1945-1995**

Veel ontspanningsmogelijkheden waren er direct na de Tweede Wereldoorlog niet voor de Limburgse jeugd. De meeste jongelui waren dan wel lid van een kerkelijke vereniging, zoals de Heilige Familie of de Mariacongregatie, maar daarnaast hadden ze toch ook in toenemende mate behoefte aan meer 'wereldse' ontspanning. Meisjes konden lid worden van de Gidsen, terwijl jongens konden kiezen tussen de voetbalclub of Jong Nederland. De Gidsen en Jong Nederland bestaan dit jaar vijftig jaar, maar ook twee toen opgerichte voetbalclubs vieren hun gouden jubileum: Melderslo en Hegelsom. Ze gaven herdenkingsboeken uit.

Mede dank zij het gemeentelijke beleid beschikken alle dorpskernen in de gemeente Horst over goede accommodaties, waarbij evenwel ook een stevig beroep op de eigen inbreng werd gedaan.

*** Léon Hoenen en Leo Jannissen, Jong Nederland 50 jaar vergroeid met Limburg. Nieuwstadt 1995. ISBN 90 900 8374 X. Geïllustreerd. Besteladres: Jong Nederland, Markt 1, 6118 BB Nieuwstadt. Prijs f 24,50.**

In een tijd toen er nog weinig vertier bestond de jeugd, waren jeugdbewegingen misschien nog belangrijker dan tegenwoordig. In de jaren dertig ontstonden er in Limburg naast voetbalclubs de eerste jeugdbewegingen: jongstudentenclubs en de Jonge Wacht. Direct na de Tweede Wereldoorlog werd Jong Nederland opgericht. Bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan verscheen een herdenkingsboek. De beide redacteurs, Hoenen en Janissen, hebben gekozen voor een bijzondere opzet. Ze hebben leden, oud-leden en de huidige afdelingen ruim baan gegeven. Het eerste hoofdstuk tracht Jong Nederland te beschrijven wat betreft doelstellingen en methodiek. Het historisch overzicht beslaat dertig pagina's, gesprekken met (oud-)leiders veertig, terwijl het historisch overzicht van bijna alle lokale afdelingen met bijna 90 pagina's het omvangrijkste is. De Horster en Sevenumse afdelingen zijn goed vertegenwoordigd!

*** Een halve eeuw samenspel 1945-1995. Jong Nederland en Scouting Horst. Horst 1995. Geïllustreerd. Verkrijgbaar bij Boekhandel Willems Horst. Prijs f 19,95.**

Nauwe banden tussen Jong Nederland (voor jongens) en Scouting (voor meisjes) zijn er in Horst altijd geweest, vandaar een gezamenlijke jubileumuitgave bij het 50-jarig bestaan. Hierin wordt niet getracht een geschiedenis van beide jeugdbewegingen te geven, maar eerder een schets of aanzet daartoe. De vele opgenomen foto's zorgen ervoor dat zeer veel leden en

oud-leden zich erin zullen terugvinden en herinneren hoe het was...

Alle belangrijke historische feiten worden belicht. De oprichting, de diverse huisvestingen, activiteiten, groepswork, drumband, jeugdolympiade (in augustus 1956 in 'Polygoon Weekjournaal', vertoond in alle Nederlandse bioscopen!). Daarna is het de beurt voor Scouting (de Gidsen): oprichting, organisatie, huisvesting, kampeven en bijzondere activiteiten (Heitje voor Karweitje) en feesten.

Medio 1996 worden beide - verder zelfstandig opererende - verenigingen burens als naast het gebouw van Jong Nederland aan de Toon Hendriksstraat een nieuw Scoutinggebouw zal verrijzen.

*** Wim Moorman e.a., 50 jaar R.K.S.V. Melderslo. Uitgave bij gelegenheid van het vijftigjarig jubileum van R.K.S.V. Melderslo. Melderslo 1995. ISBN 90 900 8278-6. Geïllustreerd. Prijs f 35,00.**

De Melderslose voetbalclub kon een beroep doen op de historicus Wim Moorman, die -zoals blijkt uit dit boek- een speciale belangstelling heeft voor voetbalhistorie. Als de auteur zich afvraagt waarom in Melderslo zo laat een voetbalvereniging van de grond kwam, oppert hij dat het ontbreken van een middenstand in het dorp weleens de oorzaak kan zijn geweest.

De voorbereiding voor dit boek werd mede mogelijk door het ruim voorhanden zijnde archief-, documentatie- en illustratiemateriaal. Bovendien heeft Toon Nellen in het hoofdstuk over de verenigingen in *Melderslo Destijds* een paragraaf aan de voetbalclub gewijd. Het oude archief van de vereniging is ondergebracht bij de Stichting Geschiedenis Melderslo en aldaar te raadplegen. Aldaar bevindt zich ook een knipsel- en fotoarchief. Het boek is als volgt ingedeeld: In memoriam voor overleden leden, ten geleide, vijf (!) voorwoorden, historisch overzicht (verdeeld in perioden van telkens tien jaar), lijst van voorzitters en secretarissen, diverse afdelingen (jeugd, veteranen en dames), foto's van elftallen, personenregister. Binnen dit kader is een goed beeld neergezet van voetbalvereniging Melderslo.

*** 50 Jaar R.K.V.V. Hegelsom 1945-1995. Hegelsom 1995. Verkrijgbaar bij Rabobank Hegelsom. Geïllustreerd. Prijs f 15,00.**

De samenstellers van het boekje over de voetbalvereniging van Hegelsom kozen ook voor een chronologisch-thematische opzet. Men begint met het ontstaan van het (kerk-)dorp Hegelsom in de jaren dertig en de eerste pogingen toen al om een voetbalclub op te richten. Onderwijzer Louis Verheijen was een belangrijke promotor, vóór en vlak na de Tweede Wereldoorlog. Op een overzichtskaartje van Hegelsom is aangegeven waar men heeft gevoetbald, op vijf verschillende lokaties. Sedert 1969 beschikt Hegelsom over een prachtig sportpark, de "Wienus", waar ook de korfbal- en de beugelclub spelen.

Naast uitgebreide aandacht voor voetbalsuccessen, de elftallen en de spelers, is ook in dit boek aandacht voor de jeugd, de veteranen en het damesvoetbal. Aparte hoofdstukjes zijn er voor de wíelerzes-daagsen (doel: spekken van de kas), viering carnaval en voor de terreinmeester Fried van Helden (50 jaar lid en al meer dan 25 jaar bijna dag en nacht op het terrein!). Het boek wordt besloten met foto's van het huidige bestuur en elftallen.

*** Tot slot**

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts zeven gulden vijftig kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres?

Een briefkaartje aan: LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht is voldoende om iemand op te geven als gewoon lid of als gezinslid.

Kopij voor de volgende aflevering van

INFO LGOG Kring Horst (nummer 14, 26 februari 1996)

kunt u inzenden tot 1 februari 1996.

Venloseweg 48, 5961 JD Horst. Telefoon (077) 398 1431.